

אוניברסיטת בר אילן
המחלקה למדעי המדינה

01-172-71 - דיני תקשורת – עו"ד איתן להמן

תיאור הקורס:

הקורס יציג בפני הסטודנטים לתקשורת (לתואר ראשון) את עקרונות שיטת המשפט הישראלית וכיצד הם באים לידי ביטוי בהסדרת מערכת התקשורת בישראל. מתוך ראיית חופש הביטוי כעקרון על במדינה דמוקרטית ייבחן עקרון זה אל מול אינטרסים אחרים של הציבור ושל הפרט וינתחו ההסדרים החוקיים ביחס למוסדות תקשורת ההמונים השונים וביחס לעוסקים בתחום. בתוך כך, ייסקרו ההסדרים החוקיים המרכזיים וכן הכרעות הפסיקה, חקיקת המשנה ומסמכי המדיניות בעזרתם עוצבו תחומי העיתונות הכתובה והשידורים לציבור בישראל, דיני לשון הרע, ההגנה על הפרטיות, חופש המידע, בטחון המדינה ובטחון הציבור, ההגנה על קטינים, המגבלות המוטלות על הסיקור העיתונאי ועל השיח הפוליטי ועוד. כן יוצגו בקורס הסכנות המודרניות האורבות לחופש העיתונות, ובראשן "האיום מבית": הצנזורה הפנימית בכלל, והצנזורה הכלכלית בפרט.

מטלות הקורס:

- א. נוכחות בשיעורים והשתתפות פעילה בהם.
- ב. קריאת חומר הקריאה הנדרש לקראת כל שיעור.
- ג. עמידה בבחינת סוף סמסטר.

הציון:

בחינת סוף סמסטר : 100%
שעות קבלה: בתיאום מראש.

יש להכנס למאגר ה"דאור לקבלת החומר החוקתי והמשפטי המופיע ברשימה הביבליוגרפית

הבסיס העיוני של עקרון חופש הביטוי

א' דיין-אורבך, "המודל הדמוקרטי של חופש הביטוי", עיוני משפט כ' (תשנ"ז), 377.
כתב עת בספריה למשפטים
קריאת רשות:

Barendt, Freedom of Speech (Clarendon Press, Oxford, 1985), pp. 1-28.

בספריה למשפטים: 62.5 BAR (92448)

חופש הביטוי מול השלטון וגבולותיו

בג"צ 73/53 "קול העם" ואח' נ. שר הפנים, פ"ד ז 871.
בג"צ 680/88 שניצר נ. הצנזור הצבאי הראשי, פ"ד מב(4) 617.
קריאת רשות:
בג"צ 234/84 "חדשות" בע"מ ואח' נ. שר הבטחון ואח' פ"ד לח(2) 477.
בג"צ 806/88 Universal City Studios inc ואח' נ. המועצה לביקורת סרטים ומחזות ואח' פ"ד מג(2) 22.
בג"צ 4804/94 סטיישן פילם בע"מ ואח' נ. המועצה לביקורת סרטים ואח' פ"ד נ(5) 661.

פרסום ממריד, מסית וגזעני

חוק העונשין, סעיפים 144א-144; 133-138; הפקודה למניעת טרור.
קריאת רשות:
ע"פ 2831/95 אלבה נ. מדינת ישראל פ"ד נ(5) 221
ע"פ 4147/95 מוחמד יוסף ג'בארין נ. מדינת ישראל פ"ד נ(4) 38
דנ"פ 1789/98 מדינת ישראל נ. בנימין כהנא פ"ד נד(5) 145
דנ"פ 8613/96 ג'בארין נ. מדינת ישראל פ"ד נד(5) 193

חופש הביטוי ורגשות הציבור

בג"צ 316/03 מחמד בכרי נ. המועצה לביקורת סרטים ואח' פ"ד נח(1) 249.
קריאת רשות:

Collin v. Smith 578 F2d 1197 (1978) ("פרשת סקוקיי")
בג"צ 2194/06 מפלגת שינוי נ. יו"ר ועדת הבחירות המרכזית (ניתן 28/6/2006)

רישוי עתונות
פקודת העיתונות

בג"צ 39/64 אלרד נ. הממונה על מחוז הצפון פ"ד יח(2) 340.
קריאת רשות:
בג"צ 331/81 מחול נ. הממונה על מחוז ירושלים פ"ד לו(1) 789.

צנזורה

בג"צ 680/88 שניצר נ. הצנזור הצבאי הראשי, פ"ד מב(4) 617.
קריאת רשות:
בג"צ 234/84 חדשות בע"מ נ. שר הבטחון פ"ד לח(2) 477

הזכות להפגין

בג"צ 2481/93 יוסף דיין נ. ניצב יהודה וילק, מפקד מחוז ירושלים ואח' פ"ד מח(2) 456

זכויות, רשיונות ומה שביניהם

חוק רשות השידור, התשכ"ה - 1965 (הכהן/נגבי א')
תדפיס 3932 (238837)

חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב - 1982.
תדפיס 8473 (519089) (תשס"א - 2001)

חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990 (ניתן להשיג גם ב: www.moc.gov.il)
תחת הקישור ל"חקיקה".

בג"צ 1030/99 ח"כ חיים אורון ואח' נ. יו"ר הכנסת ח"כ דן תיכון ואח' פ"ד נו(3) 640

זכות הגישה לעתונות ורשות השידור

בג"צ 1/81 שירן נ. רשות השידור פ"ד לה(3) 365
בג"צ 399/85 כהנא ואח' נ. הועדה המנהל של רשות השידור ואח', פ"ד מא(3) 255.
קריאת רשות:

בג"צ 243/82 אמנון זכרוני נ. הועד המנהל של רשות השידור פ"ד לו(1) 757.
בג"צ 6218/93 ד"ר שלמה כהן, עו"ד נ. לשכת עורכי הדין פ"ד מט(2) 529.

הביטוי המסחרי

בג"צ 606/93 קידום יזמות ומו"לות (1981) בע"מ נ. רשות השידור, פ"ד מח(2) 1.
קריאת רשות:

בג"צ 4644/00 יפאורה תבורי בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, פ"ד נד(4) 178.
בג"צ 226/04 נטו מ.ע. סחר מזון בע"מ נ. הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו פ"ד נט(1) 519.

חופש הביטוי בתקופת בחירות

בג"צ 869/92 נסים זוילי נ. יו"ר ועדת הבחירות המרכזית פ"ד מו(2) 692.
קריאת רשות:

בג"צ 246/81 אגודת "דרך ארץ" ואח' נ. רשות השידור ואח' פ"ד לה(4) 1.

סוב-יודיצה

ע"פ 696/81 אורלי אזולאי נ. מדינת ישראל פ"ד לו(2) 565
קריאת רשות:

ע"פ 126/62 אריה דיסנצ'יק נ. היועץ המשפטי לממשלה פ"ד יז 169.
בג"צ 223/88 עו"ד יורם שפטל נ. היועץ המשפטי לממשלה פ"ד מג(4) 356.

הזכות לפרטיות

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981.
תדפיס 2320 (289792)

ע"א 439/88 מדינת ישראל נ. משה ונטורה ואח' פ"ד מח(3) 808
המ (ת"א) 5360/85 ברוך אבו חצירה נ. עיתון חדשות ואח' פ"מ תשמ"ה(3) 478
בג"צ 2481/93 יוסף דיין נ. ניצב יהודה וילק, מפקד מחוז ירושלים ואח' פ"ד מח(2) 456
ע"פ 11793/05 חברת החדשות הישראלית בע"מ נ. מדינת ישראל (ניתן 5/4/06, טרם פורסם).

פרסום קטינים

בש"פ 2794/00 ארבל אלוני ומשה בן אבגי נ. מדינת ישראל פ"ד נו(3) 363.

הזכות לשם טוב מול חופש הביטוי: לשון הרע
 חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965
תדפיס 2318 (289640)

ד"ר 9/77 חברת החשמל נ. "הארץ" פ"ד לב(3) 337
 דני"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ נ. קראוס ואח' פ"ד נב(3) 1.
 קריאת רשות:
 ע"א 334/89 רבקה מיכאלי נ. בלה אלמוג פ"ד מו(5) 555
 ע"א (י-ם) 1003/96 מיכאל בן חורין נ. רן לוי ואח' פס"מ תשנ"ז(1) 424.

לשון הרע כעבירה פלילית
 ע"פ 667/83 בורוכוב נ. זאב יפת פ"ד לט(3) 205
 קריאת רשות:
 ע"פ (באר שבע) 7450/98 ז'קלין מימון נ. מנחם גלילי ואח' (לא פורסם)

מניעה מוקדמת של פרסום
 ע"א 214/89 אריה אבנרי נ. אברהם שפירא פ"ד מג(3) 840
 קריאת רשות:
 בג"צ 6126/94 גיורא סנש נ. רשות השידור ואח' פ"ד נג(3) 817.
 רע"א 3614/97 אבי יצחק נ. חברת החדשות הישראלית פ"ד נג(1) 26.

העיתונאי, חובותיו וזכויותיו
 המלצות דו"ח הועדה הציבורית לחוקי העתונות ("ועדת צדוק")
 קריאת רשות:

M.B. Nimmer. "Is Freedom of the Press a Redundancy: What Does it Add to Freedom of Speech", 26 Hastings Law Journal (1975), 639.

Journal + Ejournal בספריה למשפטים

מערכת היחסים הפנימית: מו"ל, עורך, עיתונאי, וסכנת הצנזורה הפנימית
 תב"ע (ירושלים) שן/ 3-1000 ג'ואנה יחיאל נ. פלשתיין פוסט בע"מ (לא פורסם)
 דיון נג' 3-223 פלשתיין פוסט בע"מ נ. ג'ואנה יחיאל פד"ע כז, 436.
 י. לימור ו.ה. נוסק, "הצנזורה של היד הנעלמה", קשר 29 (2001), 98.
כתב עת בספריה למדעי החברה וגם תדפיס 10827 (1115523)

בעלות צולבת
 י. לימור, "הנסיך הקטן" ו"האח הגדול", או: תעשיית התקשורת בישראל בעידן של תמורות", תקשורת
ודמוקרטיה בישראל (עורך: ד' כספי, מכון ון ליר 1997), 29.
שמור מדעי המדינה לפי תקש.וד (305619) וגם תדפיס 4833 (304030)

רע"א 4802/98 שידורי פרסומת מאוחדים בע"מ נ. רשות השידור ותמי מוזס נה(1) 587.
 קריאת רשות:

E. Barendt, Broadcasting Law- A Comparative Study (Clarendon Press 1995) 121-143

56.3 BAR בספריה למשפטים:

חופש המידע
 חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998.
תדפיס 9672 (593050)

קריאת רשות:
 ע"א 500/00 לשכת עורכי הדין בישראל נ. שר המשפטים נה(3) 245.
 עע"מ 9135/03, 9738/04 המועצה להשכלה גבוהה נ. עיתון הארץ (19.1.06, טרם פורסם) (ניתן להשיג ב:
 www.court.gov.il).
 עע"ם 6013/04 מדינת ישראל-משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ (טרם פורסם) (ניתן להשיג
 ב: www.court.gov.il).

האתיקה העיתונאית- מבוא
 תקנון האתיקה המקצועית של העיתונות
תדפיס 4937 (419781)

ח. מרמרי, "בין עתונות לרפואת שיניים", דברים אחדים 1 (1997) 7.
כתב עת בספריה למדעי החברה

M. Wallace, Why my mind has Changed about the Value of a National News Council
(www.mtn.org/newscncl/fall95/wallace.html)

השלכות חוקיות של אתיקה עתונאית
תקנון מועצת העתונות בישראל
E 070 מוע.תק (498846)

ת.א. 172/89 פלוני נ. הכתב אלמוני פ"מ תשנ"ד (2) 397.
דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות ואח' נ. יוסף קראוס פ"ד נב(3) 1.
ע"א 5653/98 אמיליו פלוס נ. דינה חלוץ ואח' (טרם פורסם).
בג"צ 2205/97 ח"כ אדיסו מסאלה נ. שר החינוך והתרבות ואח' פ"ד נא 233.
קריאת רשות:
א. הורביץ, "תוקפה המעשי של האתיקה העתונאית", דברים אחדים 2 (1997) 134.
כתב עת בספריה למדעי החברה

א. ברק, "המסורת של חופש הביטוי בישראל ובעיותיה", משפטים כ"ז (תשנ"ז) 224.
כתב עת בספריה למשפטים

י. לימור וא. להמן, "אין תגובה? זכות התגובה באתיקה העיתונאית ובפסיקת מועצת העיתונות בישראל",
קשר 33 (2003) 16.
כתב עת בספריה למדעי החברה

חסיון עיתונאי
ב"ש 368/86 ציטרין נ. בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין פ"ד מא(2) 337.
מ. קרמניצר, "פגיעה חמורה בעיתונות", 9/3/2003 Ynet,
קריאת רשות:
ת"א 433/94 חברת הכשרת הישוב ואח' נ. רשת שוקן בע"מ ואח' (לא פורסם)

חופש הביטוי בעידן האינטרנט
מ. בירנהק, "אתיקה עיתונאית ברשת: על הסדרה פרטית, חופש העיתונות, כוח ותחרות", פתו"ח: כתב עת
בנושאי פוליטיקה תקשורת וחברה גליון 5 (2003), 173.
כתב עת בספריה למדעי החברה וגם חוברת להשאלה באולם ה"שמורים"

חופש הביטוי והמשפט העברי
ח.ה. כהן, "על חופש הדעה והדיבור במסורת ישראל", תקדים ג-ד (תשנ"ב) 179-201
כתב עת בספריה למשפטים

ח.ה. כהן, "לא תלך רכיל בעמך, מקצת רכילות ולשון הרע מהלכה ואגדה", רכילות (1993) 96.
אין
י. ברנדס, "כשר?", עמדה 8 (תשמ"ה) 29.
כתב עת בספריה לספרות

קרון, ישראל קלמן (חפץ חיים), הלכות לשון הרע ורכילות.
במדף הפתוח: A 411.772 (333421)